

Posudek

Michal Kříž – Dřív než navždy

Student Michal Kříž zpracoval a nyní představuje svoji bakalářskou práci s názvem „Dřív než navždy“, která obsahuje šest maleb různého formátu a dvě videoprojekce. Na úvod je potřeba říci, že Kříž postupně rozvíjí témata, kterými se zabýval poslední 2 roky, které představil na několika výstavách, kde se snažil interpretovat významná díla české a světové malby a zároveň u nich následně postupuje s jasným záměrem destrukce a zmaru.

V představovaném souboru se Kříž opět zaměřuje na svá oblíbené témata – Systém a pomíjivost. V části věnované SYSTÉMU, se zabývá pohledem na dějiny umění. Na fakt, že tento dobře, ne však dokonale propracovaný systém, ve kterém hrají prim historikové umění, kurátoři, galerie atd., kteří nám doporučují, možná přikazují, ale zcela jistě selektují výtvarná díla, rozhodují o dílech, vyzdvihují minulé, současné a budoucí hvězdy výtvarného umění, a to vše s naším souhlasem, kdy jako obrovská masa souhlasně přikyvujeme a předvybrané hvězdy, ikony výtvarného umění recipujeme. My dobrovolně přejímáme soud někoho jiného, usnadňujeme si cestu a přijímáme tuto hru, na které je tento systém postaven. A tato hra je pro Kříže právě jedním z pilířů jeho práce. On sám si vybírá ikonické obrazy z českého či světového umění (Slavíček, Preisler, Doig apod.) a tyto díla tvoří v opuštěných a polorozpadlých stavbách, kde jsou ihned po svém vzniku seškrabány a zničeny v takové míře, že nic nezůstává. Pouze digitální vzpomínka, dokument o tom, že vybrané dílo skutečně vzniklo, existovalo a skončilo - ono „*prach jsi a v prach se obrátíš*“. Kříž toto interpretuje jako gesto zmaru, úpadku a nevyhnutelné smrti. Ale je to skutečně tak? Neukazuje jen typický koloběh života? Zrod, bytí a smrt?

Druhým pilířem práce Kříže je téma POMÍJIVOSTI. Jak uvádí, považuje Smrt jako jediný systém, který doposud funguje a je neomylný. Pojímání smrti se samozřejmě mění v závislosti na době, teritoriu, víře, filozofii atd. Křížův přístup k tématu smrti je velmi příbuzný zejména nihilistické filozofii. Ať v jeho myšlenkových pochodech spatřujeme nietzschovské téma důležitosti interpretace a vůle nás samých či schopenhauerovskou vůli k životu a překonání smrti, jež je marná, neboť smrt je nevyhnutelná. Další proud inspirace pro Kříže pochází z prací Goyi, Chapmanů, Serrana či Hirsta.

Soubor šesti maleb a dvou vidozáznamů nám představuje ucelený soubor, který vytvořil během posledního roku. Na všech obrazech se setkáváme s několika symboly, které autor

opakuje a jsou pro jeho téma, či hru s divákem důležité. Prvním z nich je samozřejmě nepřehlédnutelný symbol truhly, jež se objevuje jako ústřední motiv. Co však tato rakev znamená, je otázkou pro diváka. Je zde inspirace Arnoldem Böcklinem a serií „Toteninsel“? Nehybná bílá rakev... Je to autorovo „*Memento Mori*“ pro nás? Ukázka naší smrtelnosti, pomíjivosti a krátkosti? Je to ukázka faktu všudypřítomnosti smrti? Nebo je to jen zdobná krabice, která pluje v říčkách, je osazena v krajině či levituje v prostoru? A co vlastně skrývá? Jedna z oněch truhel/krabic je ozdobená a vypadá spíše než na rakev s umrlcem, na pokladnici, tezaurus, jež v sobě skrývá netušenou záhadu. A jakou vlastně? V této části Křížovi práce vidíme jeho inspiraci britským umělcem Peterem Doig. Druhým motivem, který autor na valné části maleb zobrazuje je motiv květu, zde lilie. Květ jako nejjednodušší symbol, nejsnadnější, nejrozšířenější a nejlíbivější téma pro malbu. A stejně jako truhla, je i lilie víceznačným symbolem. Sama květina je v lidské historii používána tisíce let, zejména bělostná lilie byla pro svou vůni a spanilost používána již mnoho set let před Kristem, ve středověku byla znakem nevinnosti, čistoty a cudnosti, květina Panny Marie. Zároveň však v jiných kulturách znamenala symbol plodnosti, naděje a budoucnosti. A také je lilie symbolem smrti, tesaným do náhrobních kamenů. V autorových dílech jí můžeme najít zejména ve fialovém provedení. Kříž opět odkazuje na symboliku barev, kde jím vybraná lilie nese odkaz duchovna, spirituality a sjednocení dvou opačných pólů – zrodu a smrti, parafráze na život...

Křížovy krajinomalby, jež parafrázuje významné české autory Slavíčka atd., jsou velmi dobře vybírány. Křížův přístup k jednotlivým malbám má vždy svůj důvod, autor požívá jednoduchou metodu výběru. Vždy je výběr zacílen na určitý typ uvažování autora, jde mu především o opakování významných motivů, a proto je vybrán obraz A. Slavíčka „*U nás v Kameničkách*“, který sám Slavíček jako jediný ve své tvorbě namaloval dvakrát. A Kříž tento obraz interpretuje, upravuje ho pro své pojetí, mizí kravky a optimismus, naopak na významu nabývá temnota, šed' a z radostného obrazu se stává výjev krajiny, zobrazující cestu, která jistě není pozitivní... Stejně tak používá piktorialistická díla Edwarda Steichena, opět je interpretuje a ukazuje neostrost a těžkou náladovost krajin. Tato díla Kříž interpretuje v opuštěných prostorách starých budov, jejichž zdi jsou po požáru pokryty silnou vrstvou černého popelu. Do něho pak Kříž přenese vybrané slavné dílo/ikonu a následně jej zničí... A to vše zaznamená. Kruh je uzavřen. Hra skončena.

Na závěr je třeba uvést, že student s vybraným tématem již pracuje delší dobu a postupně ho rozvíjí, dodává mu silný myšlenkový základ a nesnaží se najít novátorské a někdy i scestné přístupy k malbě. Naopak, Kříž se snaží vracet zpět a interpretovat starší díla, která jsou pro

něj důležitější, než snaha o nové přístupy. Tyto interpretace poté představuje jako hru. Hru s původním autorem, divákem či kýmkoli jiným.

Bakalářskou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.

Aleš Seifert

Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě
Komenského 10, 586 01 Jihlava
t: 567 301 680, f: 567 301 681
IČ 094 854